

KONGREGACIJA SESTARA DOMINIKANKI SVETIH ANDELA ČUVARA U KORČULI

– UZ 75. OBLJETNICU DJELOVANJA –

A. L. FAZINIĆ

Osnivač Kongregacije sestara dominikanki je o. Anđeo Marija Miškov, član provincije hrvatskih dominikanaca. Od 1902. do 1906. bio je provincijal i izabrao za svoje sjedište Korčulu. Ta okolnost mu je pomogla da lakše ostvari svoju nakanu.

Dominikanke se pojavljuju u Hrvatskoj u samim počecima dominikanskog reda, dakle u 13. stoljeću. U Dubrovniku su 1237., u Ninu 1241., u Zadru 1250., u Splitu oko 1245. U 15. stoljeću nalazimo ih u Kotoru 1545., u Šibeniku 1450., u Zagrebu oko 1477., u Starom gradu na otoku Hvaru polovicom 15. stoljeća.¹ Iz 1345. sačuvan je *Red i zakon sestara Reda svetoga Dominika*, do sada najstariji sačuvani hrvatski tekst pisan latinicom.² Povijesne neprilike utrnule su život većine ovih samostana, osim onih u Šibeniku i Splitu. Međutim, sestre u tim samostanima životarile su u svakom pogledu; od 1878. nisu smjele polagati redovničke zavjete, već samo obećanje prema Pravilu trećeg reda sv. Dominika.³ O njima o. Miškov piše u svojoj kronici: „Sestre, koliko u Šibeniku toliko u Splitu, bile su kćerke većinom siromašnog puka, bez ikakve više naobrazbe i kulture, nisu valjda ni sve znale čitati i pisati.”⁴ To je vrijeme kada u Dalmaciji postoje samostani i zavodi novijih zajednica redovnica, kao kćeri milosrđa i sestre Naše Gospe. Baš ove dvije zajednice imale su i zavode za odgoj djevojaka. Takovi zavodi su bili u Dubrovniku, Splitu i Zadru. No kako su njihove matične kuće bile u Italiji, gdje su se redovnice odgajale, a u Dalmaciji još uvijek bio jak talijanaški (autonomaški) duh, to je u tim zavodima vladao taj duh i talijanski jezik. Odgoj je u vjerskom i kulturnom pogledu bio na visini, ali i nesvjesno je bio protunarodan. To je vrijeme Pavlinovića, Bulata, Klaića, rodoljubnog buđenja, koje je snažno zahvaćalo i naše svećenstvo. A ono nije moglo stajati po strani ili samo odobravati da se nešto poduzme i za odgoj naših djevojaka u narodnom duhu. Najmanje je to mogao Miškov, koji je zaista bio vatreni rodoljub. Misleći na reformu svojih sestara dominikanki, sam od sebe namećao mu se i program njihova rada: odgoj djevojaka u vjerskom i narodnom duhu.

Trebalo je od onih skromnih sestara u Šibeniku i Splitu stvoriti jezgru za novu ustanovu, tj. buduću Kongregaciju svetih Anđela čuvara. Pri tome je Miškov našao izvršnog

suradnika u svojem mlađem subratu o. Anđelu Šoljanu. Obojica su se isticala dinamizmom, upornošću, požrtvovnošću i inteligencijom. Dvije srodne duše, pune ljubavi prema sestrama i prema narodu. Postavši provincijalom, Miškov je za svoga „sociusa” (glavnog pomoćnika) izabrao o. Šoljana. Za njega piše u kronici: „Njegove sam duhovne kreposti i vrline dobro poznao, a navlastito njegovu odanost i ljubav prema Redu. On mi je svojom ljubavlju, svojim mudrim savjetima i svojim radom mnogo pomogao. Sestre su njegovom smrću mnogo izgubile, što im ja doista nisam nadoknaditi ni znao ni mogao.”⁵ Miškovu i Šoljanu pridružio se Korčulanin Jozo Fazinić, za kojega je Miškov napisao u Kronici da je „dobar kršćanin, gorljivi trećoredac i izvanredni ljubitelj našega Reda, iskreni prijatelj, savjetnik i pomagač.”⁶ Tako su ta trojica „svaki po svojoj zadaći stali osnovu započetu izvađati o podignuću i uskrsnuću naših sestara u Dalmaciji.”

U Korčuli je postojao dom staraca, pa je Jozi Faziniću došla sretna misao da bi tu mogao zaposliti sestre. Tako njegovim posredovanjem sestre dominikanke stupaju na korčulansko tlo već 1902., a on postaje njihovim skrbnikom.⁷

Samostani u Splitu i Šibeniku živjeli su samostalno u svakom pogledu. Povezivala ih je samo dominikanska duhovnost. Miškovu je uspjelo da ih ujedini i osposobi za zadatke koji su neposredno stajali pred njima. Godine 1900. Miškov šalje sestre Imaldu Jurić i Hozanu Peran u Rim da tamo steknu bolju duhovnu formaciju u samostanu dominikanske Kongregacije sestara učiteljica i bolničarki, Via degli artisti 17.

Sada se moralo ići na ostvarivanje plana: gradnju kuće matice i zavoda za odgoj ženske mladeži. A za to je trebalo mnogo novčanih sredstava. Miškov je računao na čvrsto zaleđe, jer je u Đakovu biskupovao Josip Juraj Strossmayer, poznat kao mecena za svako dobro djelo u korist naroda. Iz sačuvane korespondencije vidimo da je Miškov još 1879. kao pučki misionar uspostavio pismeni kontakt sa Strossmayerom. Strossmayer je već ranije poznao dominikance i imao u njih toliko povjerenja da im je htio povjeriti vodstvo svoga sjemeništa, internata i škole. Za tu nakanu imao je već odobrenje pape Lava XIII. No kada je Miškov s dvojicom subraće održao prve pučke misije u đakovačkoj biskupiji, Strossmayer je i osobno zavolio dominikance, napose Miškova, kojega je izvanredno cijenio.⁸

Miškov je Strossmayeru iznio svoju nakanu o osnutku zavoda za odgoj ženske mladeži u narodnom duhu, a Strossmayer je bez oklijevanja odobrio taj plan i obećao da će ga on u cijelosti financirati.⁹ Stvarno, Strossmayer je u nekoliko navrata poslao Miškovu veće svote novca. No još prije nego je zgrada bila gotova Strossmayer umre. — Njegovu nakanu preuzeo je zagrebački nadbiskup Posilović s kojim se Miškov sreo u Đakovu prigodom Strossmayerova sprovoda. Posilović je poslao Miškovu veću svotu novca. Pomogao mu je i Strossmayerov nasljednik, biskup Krapac. Ipak, Miškov je morao i prosjaciti da bi završio svoje djelo.¹⁰

Drugi listopada 1905. na blagdan svetih Anđela čuvara Miškov je svečano otvorio samostan i zavod te samostan proglasio kućom maticom Kongregacije. U suradnji s o. A. Šoljanom izradio je konstitucije. Miškov je bio vrhovni upravitelj ujedinjenih sestara. Zajednica je brojala 17 sestara i 4 kandidatice. Drugi siječnja iste godine, general

Cormier ucijepio je Kongregaciju u Dominikanski red.¹¹ Sveta Stolica će potvrditi Kongregaciju 1928., a devet godina kasnije i njene konstitucije.¹²

Prva „starješica“ nove zajednice bila je s. Imelda Jurić, koja je 14. lipnja 1908. izabrana vrhovnom nadstojnicom Kongregacije. Ona je ostala na toj dužnosti 16 godina, a po njezinoj smrti 1924. godine naslijedila ju je s. Andela Milinković, koja razvija ogranak Kongregacije prema sjeveru Hrvatske, Zagrebu, gdje se sestre pojavljuju 1926., najprije u Domu milosrda, pa u Gajevoj 28, u Paromlinskoj 27., ali tek nakon 6 godina nastojanja sestre A. Milinković sagrađen je samostan u Trnju (1938). Prisutnost sestara u Zagrebu otvorila je put osnivanju drugih kuća u Hrvatskoj.¹³

Kongregacija je bila u stalnom usponu po broju redovnica i kuća. Dok je 1914. bilo 36 sestara i 5 kuća, i to isključivo u Dalmaciji, 1933. je 85 sestara i 10 kuća, a 1964. 190 sestara i 18 kuća. Danas Kongregacija ima oko 200 sestara i 15 pripravnica te preko 20 kuća.

1953. Kongregacija otvara svoj ogranak u Kanadi, gdje se sestre posvećuju socijalnom radu. Najprije su prihvatile rad u instituciji Société de Rehabilitation, zavod za duševno zaostalu djecu od 7. do 19. godine u *Val du Lac*. Godinu dana kasnije proširio se rad sestara i u Sherbrooku, gdje su prihvatile „jaslice“ i odgoj defektnih djevojčica. Reformom socijalnih ustanova sestre su morale napustiti ove institucije. Zato su podigle vlastitu kuću i posvetile se radu za stare i napuštene.¹⁵

Izvan domovine sestre još djeluju u Chicagu i Hamburgu.

Drugim svjetskim ratom bio je onemogućen odgojni rad sestara. Zato se sestre jače usmjeruju karitativnom i socijalnom radu u zdravstvu, pomažu po župama i samostanima subraće dominikanaca u kućanstvu i kao katehistice, a sve u duhu gesla koje je o. Miškov dao utisnuti na pročelju kapele kuće matice u Korčuli: *Bogu, Redu i narodu*.

BILJEŠKE

- 1 ŠANJEK F., Redovništvo u Hrvatskoj, Zbornik „Za bolje svjedočenje Evandjelja“, Zagreb 1974., str. 92–93.
- 2 FANCEV F., Vatikanski hrvatski molitvenik, Djela JAZU XXXI, Zagreb, str. IV. i V.
- 3 PAVLOVIĆ A., Kratak povijesni pregled dominikanske obitelji u našim krajevima. *Catalogus Provinciae Croatiae*, Zagreb 1979., str. 81–85.
- 4 Arhiv Kongregacije s. dominikanki, Korčula, Kronika Kongregacije, 1905.
- 5 Isto.
- 6 Isto.
- 7 Isto.
- 8 FAZINIĆ A.L., Pisma biskupa Strossmayera hrvatskim dominikancima. *Arhivski Vjesnik XV.*, Zagreb 1972., str. 69–83.
- 9 FAZINIĆ A.L., Strossmayer i Korčula. *Croatia christiana periodica*, br. 3, Zagreb 1978., str. 70–78.
- 10 AVE MARIA, glasilo s. dominikanki Kongregacije svetih Andela čuvara, Korčula 1980., str. 58.
- 11 PAVLOVIĆ A., nav. dj., str. 84.
- 12 ŠANJEK F., nav. dj., str. 93.
- 13 AVE MARIA, Korčula 1980., str. VIII.
- 14 AVE MARIA, Korčula 1980., str. XIII.